

Súčasťou procesov smerujúcich k vytvoreniu spoločného európskeho energetického trhu sú aj aktivity zjednocovania obchodných oblastí v rámci jednotlivých regiónov. Na úspešný koncept z roku 2009, ktorého cieľom bolo integrovať český a slovenský trh s elektrinou, zdarne v tomto roku nadviazal projekt rozšírenia prepojených oblastí aj o maďarskú obchodnú zónu, Market Coupling CZ-SK-HU, o ktorom sa s nami zhováral riaditeľ úseku vývoja Mgr. Libor LÁZNIČKA, MBA.

Prepojenie českého, slovenského a maďarského trhu s elektrinou

Európska únia vo všeobecnosti presadzuje aktivity, ktoré smerujú k zjednodušeniu cezhraničného podnikania. Je to tak aj v energetike?

Medzi kľúčové ciele Európskej únie patrí aj vytvorenie harmonizovaného a liberalizovaného podnikateľského prostredia v rámci celého európskeho trhu, ktorý zahŕňa 27 členských krajín s viac ako 500 miliónmi spotrebiteľov. Neoddeliteľnou súčasťou tohto prostredia sú aj energetické trhy, pre ktoré bol vytýčený veľmi ambiciózný cieľ ich prepojenia do roku 2014. Takto sa má v konečnom dôsledku vytvoriť spoločný interný energetický trh (IEM – Internal Energy Market), čo si vyžaduje úzku spoluprácu jednotlivých prevádzkovateľov prenosových sústav, organizátorov trhov a regulačných úradov. Podmienkou je aj dobudovanie dostatočnej infraštruktúry, ktorá bude schopná poskytnúť adekvátne prenosové kapacity nielen na hraniciach prenosových sústav, ale aj v rámci nich.

Aké aktivity v tomto smere môžeme sledovať v našom regióne?

Prvým výsledkom v oblasti integrácie trhov s elektrinou v našom regióne bolo v roku 2009 prepojenie českej a slovenskej obchodnej zóny prostredníctvom metódy Market Coupling, ktoré prinieslo významné zvýšenie likvidity denného trhu a zoptimalizovalo pridelovanie cezhraničných kapacít. Objednávky na nákup a predaj elektriny zadávali účastníci trhu prostredníctvom svojich lokálnych organizátorov trhu (OKTE a OTE). Spolupracujúce informačné systémy OKTE a OTE zabezpečili sumarizované párovanie objednávok spolu s pridelovaním cezhraničných kapacít a generovaním optimálnej ceny. Prvé objednávky z prepoje-

ných obchodných oblastí boli spoločne párované pre obchodný deň 1. septembra 2009.

Regionálna spolupráca sa neskôr rozšírila aj o maďarský trh s elektrinou. Ako sa to celé začalo?

Projekt pripojenia maďarskej obchodnej oblasti k už prepojenému dennému trhu medzi Českou republikou a Slovenskom začal 30. mája 2011 podpísaním zmluvy o spolupráci (Memorandum of Understanding) zúčastnenými stranami – organizátormi trhov (OTE, OKTE a HUPX) a prevádzkovateľmi prenosových sústav (ČEPS, SEPS a MAVIR) s podporou príslušných ministerstiev a národných regulačných úradov (ERÚ, ÚRSO a MEH). Do projektu neskôr vstúpili aj dodávatelia príslušných informačných systémov vrátane spoločnosti sféra, a.s., ako dodávateľa systému XMtrade®/ISOT pre OKTE, ktorí aktívne spolupracovali v rámci jednotlivých pracovných skupín.

S ohľadom na budúci zámer integrovať regióny CEE a CWE bolo rozhodnuté, že párovanie objednávok z troch obchodných oblastí sa bude realizovať prostredníctvom algoritmu, ktorý sa už v súčasnosti používa v CWE regióne. S týmto cieľom sa sprádzkovala služba, ktorú poskytuje spoločnosť EPEX SPOT. Dovtedy používaný algoritmus párovania však zostáva pripravený na použitie v prípade záložného riešenia.

Aký je prínos zvolenej metódy Market Coupling?

Mechанизmus Market Coupling umožňuje obchodovanie v prepojených obchodných oblastiach až do výšky dostupnej cezhraničnej kapacity. Predchádzajúci spôsob cezhraničného prenosu prebiehal v dvoch krokoch, keď si účastníci trhu museli najprv alokovať cezhraničnú kapacitu prostredníctvom explicitnej aukcie a až následne obchodovali s elektrinou na denných trhoch. Súčasný spôsob implicitnej aukcie poskytuje efektívnejšie pridelovanie volných cezhraničných kapacít.

Ako by ste zhodnotili prvé výsledky obchodovania na prepojených trhoch?

Prepojenie českého, slovenského a maďarského denného trhu s elektrinou sa stalo realitou 11. septembra 2012, keď všetci registrovaní účastníci trhu mohli začať spoločne predávať a nakupovať elektrinu s využitím implicitnej aukcie na nasledujúci obchodný deň.

Prvý deň sa do spoločného krátkodobého obchodovania s elektrinou na slovenskej strane aktívne zapojilo 24 účastníkov, ktorí zadali 34 platných

objednávok na nákup a predaj. Celkovo sa na Slovensku predalo 9 370 MWh a nakúpilo 5 630 MWh elektriny. Denný trh na oboch stranách vygeneroval cenový index BASE na úrovni 57,22 EUR/MWh, OFFPEAK na úrovni 48,48 EUR/MWh a PEAK na úrovni 65,96 EUR/MWh. Prevažujúci cezhraničný tok v priebehu obchodného dňa bol export do ČEPS v celkovej výške 4 830 MWh a import z MAVIR v celkovej výške 2 205 MWh. Opačné cezhraničné toky v priebehu obchodného dňa boli import z ČEPS v celkovej výške 144,2 MWh a export do MAVIR v celkovej výške 1 253,4 MWh. Počas tohto obchodného dňa nedošlo v žiadnej obchodnej perióde k prekročeniu cezhraničných kapacít a teda ani k rozpojeniu trhov.

Naplnili sa očakávania odborníkov?

Prvý obchodný deň nenaplnil predpoklady niektorých odborníkov, ktorí očakávali smerovanie hlavných cezhraničných tokov z ČEPS do MAVIR, ako aj prekročenie cezhraničných kapacít najmä na hranici s MAVIR. Naopak, prejavilo sa očakávané zvýšenie ceny po pripojení maďarskej obchodnej zóny.

Ako prebiehal ďalší vývoj na integrovaných trhoch?

Zatiaľ bolo možné vyhodnotiť len necelé 3 týždne obchodovania v rámci prepojenia troch obchodných zón CZ-SK-HU. Na základe vývoja cenových indexov je možné konštatovať, že prvotný mierny cenový nárast sa postupne dostáva na hodnoty pred pripojením maďarského trhu a možno ešte aj nižšie.

Smery denných cezhraničných tokov sa však v sledovanom období neustálili, pričom nie je možné konštatovať zásadne prevládajúci hlavný smer. Po druhom týždni obchodovania sa začali v niektorých periódach obchodného dňa častejšie vyskytovať rozpojenia trhov na profile SEPS/MAVIR z nedostatku požadovanej cezhraničnej kapacity. Pri týchto rozpojeniach bola generovaná rozdielna cena v jednotlivých obchodných zónach.

Slovensku sa teda darí úspešne pôsobiť v oblasti regionálnej integrácie v energetike?

Rozhodne áno. Rozšírením českého a slovenského trhu s elektrinou o maďarskú obchodnú zónu sa naplňujú európske integračné zámery, ktoré účastníkom trhu uľahčujú podnikanie v regióne. Ďalším krokom bude spolupráca na projekte zavedenia implicitnej aukcie na základe flow-based metódy prepojeného CEE a NWE regiónu. To je ďalší výrazný krok k vytvoreniu jednotného európskeho trhu s elektrinou.

www.sfera.sk

PRIESTOR

pre váš úspech
UŽ 20 ROKOV

20

1992 - 2012

XMtrade® – je multiutilitný systém
pre obchodovanie a hospodárenie s energiami.

 sféra®
Grafické informačné systémy

Spoločnosť **sféra, a.s.**, patrí už od roku 1992 k významným dodávateľom riešení a služieb pre energetiku. Presadila sa predovšetkým ako dodávateľ informačných systémov a riešení, ako sú informačný systém zúčtovateľa odchýlok a organizátora trhu, informačný systém pre správu obchodných meraní, multiutilitný systém pre obchodovanie a hospodárenie s energiami alebo systém elektroenergetického dispečingu. Okrem dodávok riešení spoločnosť poskytuje komplexné služby podpory prevádzky riešení, ale aj špecializované poradenské služby v energetike v kontakte s návrhom legislatívy.

Spoločnosť **sféra, a.s.**, je priamym účastníkom najdôležitejších udalostí v energetike.

V nedávnej minulosti to bol predovšetkým vznik organizovaného denného trhu na Slovensku a jeho následná integrácia s trhom Českej republiky.

Súčasnť patrí projektu pre kľúčovú inštitúciu na trhu s elektrinou OKTE, a.s., ktorým zabezpečujeme implementáciu požiadaviek stanovených novým zákonom o energetike pre oblasť správy a zberu nameraných dát a centrálnej fakturácie, teda vznikom Operátora meraní. Projekt zahŕňa návrh legislatívnych zmien, najmä pravidiel trhu s elektrinou, procesný model trhu, implementáciu informačných systémov s ich integráciou s prevádzkovaným zúčtovateľom odchýlok.

Spoločnosť **sféra, a.s.**, bola tohto roku aj pri úspešnom prepojení českého, slovenského a maďarského denného trhu s elektrinou. Ako dodávateľ slovenského organizátora trhu (OKTE, a.s.) v spolupráci s dodávateľmi organizátorov trhu Českej republiky (OTE, a.s.) a Maďarska (HUPX, Zrt.) zabezpečovala implementáciu a nasadenie informačného systému pre podporu prevádzky integrovaných trhov a podporuje nepretržitú prevádzku informačného systému v režime 24x7.

Naša spoločnosť je tu pre Vás a ponúka profesionálne zdroje a spoluprácu počas celého životného cyklu informačných systémov u Vás. Preto je **sféra** „priestor pre Váš úspech“.

sféra, a.s. • XMatik®.NET • XMpad®.NET • XMtrade® • Bentley • ENERGOFORUM® • Seminäre • MicroGRAP/RS® • MicroKataster • ArchiFM • Madam

